

СТРАТЕГІЯ ДІЯЛЬНОСТІ

ТРАНСПЕРЕНСІ ІНТЕРНЕШНЛ УКРАЇНА

2019-2021

2018

Хто ми

Трансперенсі Інтернешнл Україна — це акредитований представник глобального руху, що комплексно підходить до розробки і впровадження змін задля зниження рівня корупції.

Місія

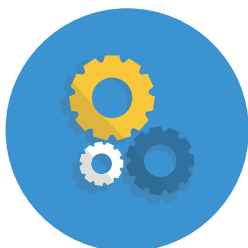
ЗНИЗИТИ РІВЕНЬ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Для кого ми працюємо

НАШІ БЕНЕФІЦІАРИ — люди, організації та інституції, для яких зниження рівня корупції в Україні має позитивний ефект. Ними є кожен громадянин у нашій країні, представник будь-якої верстви та групи населення.

НАША БЕЗПОСЕРЕДНЯ ПІДТРИМКА — люди, організації та інституції, які отримують та усвідомлюють користь від зниження корупції в нашій країні. Усвідомлення спонукає їх шукати та використовувати шляхи подолання корупції. Вони діють і рано чи пізно перемагають. Вони — це добросовісні громадські активісти, підприємці, журналісти, члени організації, представники органів публічної влади, міжнародні партнери України та активні громадяни.

Наші цінності

СИСТЕМНІСТЬ

Ми аналізуємо як наслідки, так і причини, пропонуємо та втілюємо комплексні рішення та механізми.

ЄДНІСТЬ

Ми команда, згуртована спільною метою. Ми об'єднуємо всіх, хто поділяє наші цінності та готовий працювати заради їхнього втілення.

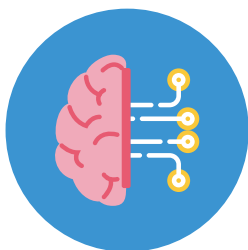
ЕФЕКТИВНІСТЬ

Ми досягаємо запланованого результату з оптимальним використанням ресурсів та відповідаємо за нього.

ВІДКРИТІСТЬ

Ми відкриті, підзвітні та чесні у своїй діяльності.

ІННОВАЦІЙНІСТЬ

«Think out of the box» Якщо старі методи не ефективні, ми готові ризикувати заради пошуку нових дієвих рішень.

ПРОАКТИВНІСТЬ

Ми не чекаємо змін, а творимо їх.

ЗБАЛАНСОВАНІСТЬ

Ми вислухаємо аргументи усіх сторін та приймемо незалежне і зважене рішення. Наша діяльність конструктивна.

Наші підходи до роботи

- 1.** Ми співпрацюємо з усіма особами й групами, з прибутковими та неприбутковими компаніями й організаціями, а також із урядами й міжнародними установами, що віддані боротьбі з корупцією, і ця співпраця регулюється винятково політиками та пріоритетами, встановленими нашими керівними органами.
- 2.** Ми зобов'язуємось бути відкритими, чесними та підзвітними в наших відносинах з усіма, з ким ми працюємо, та одне з одним.
- 3.** Ми демократичні в нашій роботі і не належимо до жодної партії чи політичного напрямку.
- 4.** Ми повністю засуджуємо хабарництво і корупцію в усіх проявах.
- 5.** Ми займаємо позицію, що ґрунтується на якісному, об'єктивному та професійному аналізі й дослідженнях, проведених на високому рівні.
- 6.** Ми отримуємо фінансування лише з тих джерел, що не підривають нашу здатність вільно, ретельно й об'єктивно підходити до питань, з якими ми працюємо.
- 7.** Ми відкрито і своєчасно звітуємо про нашу діяльність нашим стейкхолдерам.
- 8.** Ми поважаємо базові права людини та особисту свободу.
- 9.** Ми віддані співпраці з представництвами глобальної мережі.
- 10.** Ми визнаємо політику рівних можливостей і таким чином рішуче надаємо всім рівні можливості в питаннях працевлаштування, навчання, стимулювання та кар'єрного зростання незалежно від віку, статі, раси, віросповідання, сексуальної орієнтації тощо.
- 11.** Як глобальний рух, ми солідарні одне з одним і зобов'язуємось утримуватися від дій, що можуть мати негативні наслідки для інших представництв або руху ТІ загалом.

Як ми бачимо світ

Революція Гідності відкрила “вікно можливостей” і протягом 5 років було впроваджено низку прогресивних ідей, розпочато процес реформування багатьох сфер. За цей час в Україні створено антикорупційні органи, системи публічних закупівель та продажів запрацювали за принципом “всі бачать все”, запущено електронне декларування, відкрито державні реєстри, відбувається децентралізація, розпочато медичну реформу тощо. Проте корупція досі має суттєвий економічний ефект: вона коштує Україні 2% ВВП на рік (за оцінками МВФ¹). Корупція регулярно входить до ТОП-3 проблем, які, на думку українців, заважають країні розвиватися й бути успішною.² Представники бізнесу (89%³) вважають, що боротьба з корупцією є першочерговою для покращення бізнес-клімату в Україні.

На нашу думку, сьогодні на шляху подолання корупції в Україні важливо враховувати наступне:

Несприятливе політичне середовище і високий рівень невизначеності.

В Україні 2019-2020 рр. — це виборчий період. Політичні еліти в боротьбі за виборця фокусуються на короткострокових результатах і не готові до системних змін. Окрім того, оскільки в українській політичній культурі надзвичайно багато залежить від особи-лідера, траєкторію дій влади після виборів складно передбачити.

Розчарування населення і зневіра у можливість змін.

Високий рівень очікувань і запит на системні зміни, який сформувався після Революції Гідності, не виправдано в очах суспільства. Громадяни не відчують помітних результатів, а поняття “активіст”, “антикорупціонер”, “реформатор” дискредитовані. Відповідно, українці формують запит на “нові обличчя” у владі, проте фактично марно. Це сприяє зростанню популярності популістів. Відсутня довіра населення до політичних інститутів, а також у те, що можливі позитивні зміни.

Ускладнена економічна ситуація в країні та низький рівень життя населення.

За оцінками Світового банку, рівень бідності у 2014-2018 рр. зріс на 10%, а 25% населення України живуть за межею бідності⁴. Прогноз рівня ВВП від Мінекономрозвитку передбачає уповільнення економічного зростання до 3% в 2019 році. Присутня висока залежність української економіки від її підтримки західними партнерами. Існує високий ризик зростання інфляції. Населення відчуває себе бідним, а

¹ Постійний представник МВФ в Україні Йоста Люнгман у своєму виступі на Українському інвестиційному форумі, організованому Асоціацією інвестиційних професіоналів CFA Society Ukraine в Києві, листопад 2017 року. Джерело: <http://bit.ly/2FqAfWL>

² Дослідження здійснене Соціологічною групою “Рейтинг” у липні 2018 року. Вибіркова сукупність: 3200 респондентів віком від 18 років. Посилання: <http://bit.ly/2Rs0Ucm>

Дослідження здійснене соціологічною групою “Рейтинг” у березні 2018 року. Вибіркова сукупність: 2400 респондентів віком від 18 років. Посилання: <http://bit.ly/2Makj1F>

Дослідження здійснене Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва спільно з соціологічною службою Центру Разумкова в грудні 2017 року. Вибіркова сукупність: 2004 респондента віком від 18 років. Посилання: <http://bit.ly/2AKkpCh>

³ Опитування щодо сприйняття рівня корупції проведене серед представників компаній-членів Американської торговельної палати в Україні. Здійснене в листопаді 2017 року. Участь в опитуванні взяли 184 респонденти. Посилання: <http://bit.ly/2RqXWVj>

відтак, особисто для людей найважливішими проблемами є питання безпеки та забезпечення базових вітальних потреб. Так, серед основних проблем виділяють військовий конфлікт на Сході України (54,4%); низький рівень зарплат і пенсій (54,1%); підвищення тарифів на комунальні послуги (48,1%); підвищення цін на основні товари, інфляція (34,9%); безробіття, відсутність роботи (26,8%); хабарництво та корупція у владі (25,5%), а також неможливість отримати якісне медичне обслуговування (19%)⁵.

Ризики недостатньої підтримки реформи децентралізації. Реформа децентралізації забезпечила в регіонах суттєве збільшення фінансування та розширення повноважень органів місцевого самоврядування. З одного боку, такі виклики потребують активних дій, нових методів управління, високого професіоналізму місцевої влади тощо. З іншого боку, це є ризиком посилення корупції на локальному рівні, що формує більшу потребу прозорого і підзвітного врядування й громадського контролю та участі в цих процесах. Незважаючи на те, що влітку 2018 року більшість українців підтримували децентралізацію, рівень обізнаності стосовно реформи залишається низьким. Українці очікують, що позитивними наслідками від децентралізації стане можливість впливати на владу (23%) та покращувати якість послуг (19%). Серед негативу — прогнозують появу місцевих «князів» (23%) та спустошення сіл (22%)⁶. Для того, щоб реформа децентралізації відбулася успішно, критично важливою є активізація громад, співучасть та контроль над процесом реформування і місцевого управління, а також постійне підвищення своєї компетентності.

Тиск та фізичні напади на активістів. Сила голосу громадськості можлива в її єдності. Попри те, що більшість українців (60%) вважають, що громадські організації є потрібними в їхніх містах/селах — рівень громадської залученості залишається низьким. 85% не залучені до активної громадської діяльності та 70% не знають, які ГО діють в їхньому місті/селі⁷. Залучення людей ускладнюється посиленням фізичних нападів, залякуваннями активних громадян: відбувалися підпали офісів ЗМІ, побиття викривачів, обливання зеленкою та кислотою активістів. Також було впроваджено обов'язкове електронне декларування і кримінальна відповідальність для осіб, які дотичні до антикорупційної діяльності. Вносяться законопроекти зі штучними перешкодами для діяльності громадських організацій тощо. Таким чином, суспільство систематично отримує сигнал про небезпеку мати активну громадянську позицію.

Присутня зовнішня агресія проти України. Військовий конфлікт на сході України та наявність тимчасово окупованих частин є постійним викликом і однією з найважливішим проблем для держави.

⁴ Оцінка директору Світового банку з питань України, Білорусі та Молдови Сату Кахконен. Посилання <http://bit.ly/2CoJa76>

⁵ Дослідження здійснене Центром «Соціальний моніторинг», Українським інститутом соціальних досліджень імені О.Яременка, Київським міжнародним інститутом соціології та Соціологічною групою «Рейтинг» з 28 вересня по 16 жовтня 2018 року. Вибіркова репрезентативна за віком, статтю, регіонами і типом поселення. Вибіркова сукупність: 13684 респонденти. Особисте формалізоване інтерв'ю (face-to-face). Посилання: <http://bit.ly/2Mcfm1W>

⁶ Дослідження здійснене Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва спільно з Київським міжнародним інститутом соціології з 16 по 28 серпня 2018 року. Вибіркова сукупність: 2041 респондент віком від 18 років. Посилання: <http://bit.ly/2Ftdstg>

⁷ Дослідження здійснене Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва спільно з соціологічною службою Центру Разумкова з 19 по 25 травня 2018 року. Вибіркова сукупність: 2019 респондентів віком від 18 років. Посилання: <http://bit.ly/2DasbqE>

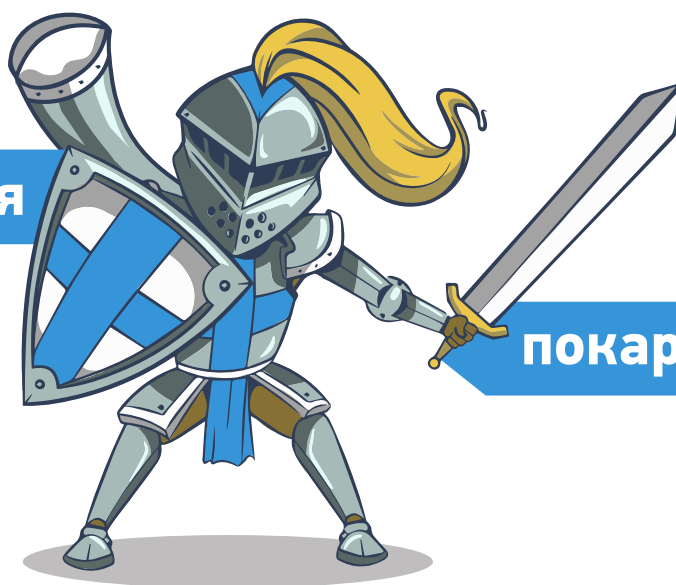
Тому **визначальні проблеми**, які ми бачимо **у сфері боротьби корупцією**:

- уразливість чинної антикорупційної системи;
- відсутня спроможність для відповіді на існуючі виклики в регіонах, хоча коло можливостей збільшується;
- не забезпечено повну реалізацію принципу верховенства права;
- адаптивність корумпованої системи до змін.

Наша стратегія дії для зниження рівня корупції в Україні:

залучення

запобігання

покарання

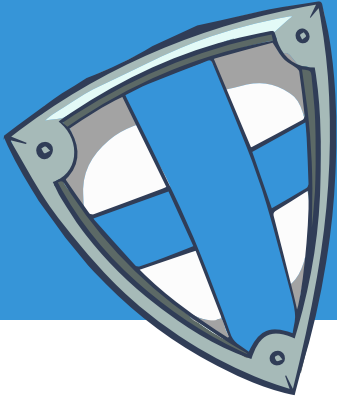
1. Мінімізувати можливість виникнення корупційних ризиків на національному та місцевому рівнях шляхом **збільшення прозорості та підзвітності роботи органів влади**.
2. Залучити максимальну кількість прибічників і створити умови для об'єднання їх у **дієві мережі**, забезпечивши сталу підтримку.
3. Забезпечити ефективну систему **покарання за вчинення корупційних правопорушень**.

ДЛЯ ТОГО, ЩОБ ОРГАНІЗАЦІЯ БУЛА СПРОМОЖНОЮ ДОСЯГАТИ СВОЄЇ МЕТИ, слід забезпечити ефективне функціонування організації, стійкої до внутрішніх та зовнішніх змін.

Саме для забезпечення цих завдань організація буде діяти протягом 2019-2021 рр. як

Ефективно функціонуюча організація

Зважаючи на усі викладені вище виклики і ризики, які стоять перед усім антикорупційним сектором (тиск на основних гравців, посилення виборчої боротьби, викривальні матеріали антикорупційних розслідувань журналістів тощо), особливо гостро постає потреба в об'єднанні і спільному напрацюванні єдиного порядку денного на найближчі роки. Тільки за таких обставин подібна діяльність може бути ефективною в 2019-2021 рр.

1 ЗАПОБІГАННЯ

Ціль

Мінімізувати можливість виникнення корупційних ризиків на національному та місцевому рівнях шляхом збільшення прозорості та підзвітності роботи органів влади.

Контекст

Політична воля суттєво впливає на роботу державних органів як на національному, так і на регіональному рівнях. Незважаючи на запуск системи Prozorro за принципом “всі бачать все”, уповноважені державні органи здійснюють контроль за дотриманням законодавства та моніторинг публічних закупівель неефективно.

На місцевому рівні часто процеси ускладнені, а інформація про них закрита, а також відсутній повноцінний та якісний контроль уповноважених органів за прийняттям рішень.

Які це має наслідки?

Численні викривальні журналістські матеріали, а також результати громадського контролю публічних закупівель демонструють, що недобросовісні сторони в закупівлях адаптувалися до нових правил гри і масові зловживання у цій сфері досі відбуваються⁸. Прозорість місцевої влади складає лише 30% відповідно до Рейтингу прозорості міст #TransparentCities за 2017 рік⁹. Громадяни та представники бізнесу на місцях не мають повноцінного доступу до інформації, що створює високу ймовірність корупційних ризиків та додаткові бар'єри.

⁸ Матеріали розслідувань та результати моніторингу публічних закупівель моніторингової спільноти Dozorro доступні за посиланням <https://dozorro.org/>

⁹ Рейтинг прозорості 100 найбільших міст України #TransparentCities, що реалізується Transparency International Ukraine <https://transparentcities.in.ua/rating/>

Результат, на який орієнтуємось

- У сфері публічних закупівель здійснюється незалежний та ефективний контроль з боку органів державної, місцевої влади та державних підприємств/установ за всіма процесами та діями, які в них відбуваються;
- Збільшення кількості відкритих даних в містах та ОТГ. Підвищення рівня прозорості в містах та ОТГ, сприяння тому, щоб рівень підзвітності дорівнював рівню прозорості.

Діяльність, яку плануємо здійснювати для досягнення результатів

У сфері публічних закупівель здійснюється незалежний та ефективний контроль з боку органів державної, місцевої влади та державних підприємств/установ за всіма процесами та діями, які в них відбуваються:

- забезпечення органів влади інструментами моніторингу, навчання їх використанню (BI, Dozorro, Vipro, рейтинг прозорості та підзвітності міст);
- адвокація посилення відповідальності за корупційні дії шляхом законодавчих змін (зокрема, у сфері закупівель);
- подальше переведення інформації у сфері публічних закупівель в електронний формат;
- аналіз закупівель та роботи Держаудитслужби, рішень на місцях тощо.

Збільшення кількості відкритих даних в містах та ОТГ. Підвищення рівня прозорості в містах та ОТГ, сприяння тому, щоб рівень підзвітності дорівнював рівню прозорості:

- робота над підвищенням прозорості міст та ОТГ в основних сферах діяльності органів місцевого самоврядування. Зокрема відповідно до рейтингу прозорості міст #TransparentCities/ #ПрозоріМіста¹⁰. Як-от, шляхом залучення членів організації до просування та адвокування принципів й інструментів прозорості та підзвітності міст та ОТГ;
- запровадження простих та ефективних у користуванні інструментів прозорості та підзвітності влади на місцевому рівні; обмін найкращими практиками між містами.

¹⁰ Сфери рейтингу прозорості найбільших міст України Transparency International Ukraine — інформація про роботу органів місцевого самоврядування, доступ та участь громадян, закупівлі, житлова політика, бюджетний процес, фінансова та матеріальна допомога та гранти, соціальні послуги, кадрові питання, професійна етика та конфлікт інтересів, землекористування та будівельна політика, комунальні підприємства, комунальне майно, освіта, інвестиції: <https://transparentcities.in.ua/about/>

2

ЗАЛУЧЕННЯ

Ціль

Залучити максимальну кількість прибічників та створити умови для об'єднання їх у дієву мережу, забезпечивши сталу підтримку.

Контекст

Внаслідок реформи децентралізації суттєво зростають можливості та фінансові ресурси на місцях, більше влади та коштів акумульовані на рівні муніципалітетів. У місцевій владі з'являються нові обличчя, які готові впроваджувати антикорупційні практики та потребують громадської та експертної підтримки.

Успішність реформи залежить як від влади, так і від громадян, від їх готовності брати відповідальність за зміни на місцевому рівні, залучатися до процесу прийняття рішень, до вивчення змін, що відбуваються в громадах, до проактивної позиції. І такими агентами змін можуть бути як представники бізнесу з метою відстоювання добросовісної конкуренції і рівних правил гри для кожного гравця ринку, так і пересічні громадяни для забезпечення добробуту та комфорту спільного життя в громадах.

Ті Україна, зокрема, розроблено низку інструментів залучення громадян: моніторингова система Dozorro, аналітичні інструменти VI, рейтинг Прозорості міст. Проте ці інструменти є і будуть дієвими лише за умови активного їх використання громадянами. Ми спостерігаємо інтерес до цих інструментів, як і позитивні результати від їх застосування, проте потенціал їхнього впливу значно вищий.

Які це має наслідки?

Більшість населення (83%) вважає боротьбу з корупцією в Україні неуспішною, а залучені до антикорупційної діяльності менше 2% громадян¹¹. З одного боку, знижується мотивація і віра громадян у впливовість громадського контролю. З іншого боку, частина громадських організацій не готові до підвищення своєї фаховості, збалансованості, системності та неупередженої роботи.

Важко знайти партнерів на місцях, де зростає потреба у фаховій підтримці. Проте також для місцевої влади часто не створені умови та інструменти для обміну досвідом та передачі накопиченої експертизи. А платформи для чесного та відкритого діалогу між владою та громадою відсутні.

Все це формує значний ризик неуспішного завершення реформи децентралізації через низький рівень включеності громадян.

Результат, на який орієтуємось

- Побудовані **партнерські відносини** з представниками **бізнес-спільноти**, які підтримують поширення доброчесності.
- Створена **неформальна мережа представників місцевої влади**, які працюють над впровадженням практик прозорості та підзвітності.
- Об'єднана співпрацею **мережа громадських організацій та активних громадян, що займаються питаннями протидії та боротьби з корупцією**.

Діяльність, яку плануємо здійснювати для досягнення результатів

Побудовані **партнерські відносини** з представниками **бізнес-спільноти**, які підтримують поширення доброчесності:

- моніторинг та адвокація законодавчих ініціатив (в тому числі, на місцевому рівні), спрямованих на зменшення корупційних ризиків при здійсненні господарської діяльності;
- просування аналітичних інструментів та інструментів прозорості/підзвітності серед представників бізнесу.

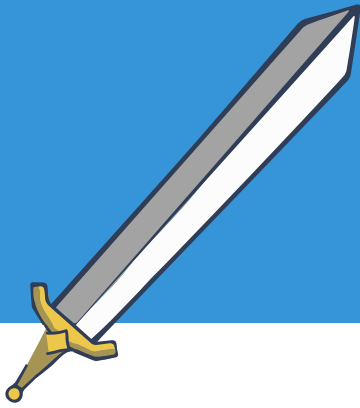
¹¹ Дослідження було здійснене Фондом «Демократичні ініціативи» ім. Ільня Кучеріва спільно з соціологічною службою Центру Разумкова з 19 по 25 травня 2018 року. Вибіркова сукупність: 2019 респондентів віком від 18 років.
Посилання: <http://bit.ly/2HcEh6T>

Створена **неформальна мережа представників місцевої влади**, які працюють над впровадженням практик прозорості та підзвітності:

- консультування щодо кращих практик прозорості та підзвітності;
- створення платформи для обміну досвідом та взаємодії представників місцевої влади.

Об'єднана співпрацею **мережа громадських організацій та активних громадян, що займаються питаннями протидії та боротьби з корупцією**:

- взаємодія з іншими організаціями громадянського суспільства (ОГС) — створення єдиної мережі партнерів, членів організації та активних громадян з метою взаємної інформаційної та експертної підтримки та реалізації спільних проєктів;
- проведення навчальних заходів та поширення освітніх матеріалів серед членів організації та активних громадян;
- залучення населення до сфери боротьби з корупцією, зокрема через комунікаційні компанії;
- обмін досвідом з регіональними ГО, а також членами організації шляхом проведення програм стажування та волонтерства в ТІ Україна.
- залучення волонтерів до діяльності організації.

3 ПОКАРАННЯ

Ціль

Забезпечити ефективну систему покарання за вчинення корупційних правопорушень.

Контекст

У жовтні 2014 року парламент проголосував за закони “Про Національне антикорупційне бюро України”, “Про запобігання корупції” та низку інших законів. Це стало основою створення системи антикорупційних органів в Україні, які покликані ефективно боротися з проявами корупції. Водночас спостерігається низька якість реформи чинної правоохоронної системи, незадовільний стан роботи судової системи, тотальна протидія корумпованих еліт, відсутність комплексного підходу до створення антикорупційних органів, а також недостатня кількість запобіжників їх незалежності.

Які це має наслідки?

На сьогодні дія конституційно закріпленого принципу верховенства права фактично нівелюється. Ефективна та незалежна система досудового розслідування та процесуального керівництва, справедливе та неупереджене правосуддя досі переважно не забезпечені. Таким чином, майже відсутнє систематичне безповоротне покарання за корупційні правопорушення.

Результат, на який орієнтуємось

Професійна антикорупційна інфраструктура, яка забезпечує ефективну систему покарання за вчинення корупційних правопорушень, в т.ч. незалежний та професійний Вищий антикорупційний суд, який в розумні строки здійснює справедливе правосуддя.

Діяльність, яку плануємо здійснювати для досягнення результатів

Професійна антикорупційна інфраструктура, яка забезпечує ефективну систему покарання за вчинення корупційних правопорушень, в т.ч. незалежний та професійний Вищий антикорупційний суд, який в розумні строки здійснює справедливе правосуддя:

- регулярний збір інформації та системний аналіз стану справ стосовно роботи окремих органів антикорупційної інфраструктури (зокрема, НАБУ, САП, ВАС, АРМА) та їх взаємодії один з одним;
- контроль становлення та системний аналіз діяльності новоствореного Вищого антикорупційного суду, підготовка необхідних рекомендацій з метою підвищення якості роботи органу;
- здійснення антикорупційних розслідувань спільно з журналістами-розслідувачами та представниками міжнародного антикорупційного руху ТІ;
- збір інформації щодо юридичних особливостей кримінальної відповідальності юридичних осіб, проведення антикорупційних розслідувань.